



Prof. Dr. Abdurrahman Kılıç
İTÜ Makina Fakültesi

İtfaiye Müzesi

"Geçmişini bilmeyen geleceğini yönlendiremez" ... Bu sözün gizemini, Budapeşte İtfaiye Müzesi'ni gezerken daha çok hissettim. Tokyo'da, Londra'da ve Berlin'de itfaiye müzelerini gezmiştim ama Budapeşte İtfaiye Müzesi'ndeki kadar etkilenmemiştim. Çünkü, diğerlerini gezerken henüz İtfaiye Müdürü değildim ve İstanbul İtfaiyesi'nin geçmişini bilmiyordum. Kendi kendime "Dünyanın en eski itfaiyelerinden olan İstanbul İtfaiyesi'nin neden müzesi yok, mutlaka olmalı" dedim. İstanbul'a gelir gelmez İtfaiyeye uzun yıllarını veren, o tarihte yardımcım olan merhum Zeki Koca'ya sorduğumda, İstanbul İtfaiye Müzesi'nin çok seneler önce açıldığını, daha sonra 1960'lı yıllarda kapatıldığını ve birçok eserin depolarda çürümeye terk edildiğini söyledi. İlk defa 1932 yılında Türk itfaiye tarihine ışık tutmak amacıyla eski eserler bir araya toplanmış ve itfaiye müzesinin ilk temeli atılmış. Uzun bir süre açık kalan müze, zamanla depo görünümüne girmiş ve ziyaretlere kapatılmış.

Depoyu gezdiğimde çok değerli tulum-baların tahtalarını böceklerin oyduğunu, demir malzemelerin paslandığını ve bütün eserlerin toz içinde bulunduğunu gördüm. Bu eserleri toplamak için çaba gösteren büyüklerimiz bu durumu görse-lerdi kahrolurlardı diye düşündüm. Diğer ülkelerde olduğu gibi, itfaiyenin geçmişini

gelecek nesillere aktarmak için eserleri sergilememiz ve bir müze oluşturmamız gerektiğine inanmışım. Müzeyi halkımıza açarak, özellikle küçük çocuklarımızın müzeyi gezmesini, itfaiyenin dününü ve bugününü tanımalarını istedim. Böylece hem yangın güvenlik önlemleri hakkında bilgi alacaklar, hem de itfaiye tarihini öğreneceklerdi.

İşe, müzeye yer bulunması, eserlerin restorasyonu ile başladık. Binanın hazırlanması, eserlerin toplanması ve restorasyonu yaklaşık iki yıl sürdü. Amacımız, çeşitli kurum ve kuruluşların elinde bulunan eserleri toplayarak gerçek yerinde sergilemekti.

Cumhuriyet itfaiyesi kurulduğunda, eski tulum-balar mahallelerin camilerine bırakıldığı için, İstanbul Müftülüğü ile irtibata geçtim. İstanbul Müftülüğü'nden



ve camilerden tulum-balar aldık. Milli Saraylar Daire Başkanı'nın yardımlarıyla, Dolmabahçe Sarayı'ndaki eski söndürme tüplerinin, sarayda kullanılan tulum-baların ve deri kovaların müzeye alınmasını sağladım. Mimar Sinan Üniversitesi son sınıf öğrencileri ve mezunlarından oluşan 15 kişilik ekip, eserlerin restorasyonu için üç ay boyunca çalışma yaptı. Bazen gece saat 02:00'ye kadar çalıştığımız oluyordu.





Lojman müzenin yanında olduğu için de çalışma yapanlarla sürekli beraberdim. İki yıllık bir çalışma sonunda 24 Eylül 1992 tarihinde, İtfaiye Haftası'nda, yüzyıllardan beri şerefli bir görevi yürüten ve nice kahramanlar yetiştiren İtfaiye Teşkilatı'nda kullanılan üç yüz yıllık malzemeleri halkımızın ziyaretine açtık. Müze, Türk tarihinin ve Türk kültürünün bir kesitini yansıtmaktaydı ve kültür varlıklarımızın korunması için yaptığımız çalışmalardan biriydi.

Müze, itfaiyenin geçmişine yakışır şekilde ayrı girişli, geniş bir alanda ve çağdaş müzecilik anlayışıyla hazırlandı. Müzede, 1579 yılında İstanbul'da padişah III. Murat'ın fermanıyla başlayan yangın önlem ve söndürme çalışmalarının günümüze doğru olan gelişmeleri aktarıldı. Yangın söndürmede kullanılan su fiçisinden, ilk motorlu itfaiye aracına kadar çok sayıda söndürme cihazı, eskinin gönüllü

İtfaiyecileri olan tulumbacılara ait malzemeler, yaklaşık 150-200 yıllık tulumbar ve 1700'lü yıllara ait çardaklı tumba ve benzeri eserler restore edildi. Toplam 400 m²'lik bir alanda 1050 eser sergilendi.

Beyazıt Kulesi'nden sarkıtılan sepetleri günümüze kadar koruyana şükran borçluyum. Eskiden yangın Beyazıt Kulesi'ne asılan sepetlerle halka duyuruluyordu. Kulenin iki yanına ikişer sepet, geceleri iki yanına birer kırmızı fener asıldığı zaman, yangın Haliç'ten Yeşilköy'e kadar olan kesimde, gündüzleri iki yanına birer sepet asılırsa veya geceleri tek yeşil fener yakılırsa Anadolu yakasında, kulenin bir yanına iki bir yanına bir sepet, geceleri iki yanına birer adet beyaz fener asılırsa, Haliç'ten itibaren Beyoğlu tarafında veya Boğazın Rumeli tarafında yangın çıktığı anlaşılırdı. Yangın sönünceye kadar sepetler ve fenerler asılı kalırdı. Sepetler 1934 yılına

kadar yangınlarda kulede sarkıtılmış ve daha sonra kaldırılmıştır.

Askeri döneme ait tekerlekli tulumbar, çıkırıklar, değişik dönemlerden alınmış itfaiyeci kaskları, baltaları, fenerleri, lansları ve dünyada ender rastlanan deri hortumların da bulunduğu bölüm müzenin ilgi çeken bölümlerinden biriydi. Motorlu itfaiye araçlarının ilklerinden olan pompa ise ayrı bir özellik taşımaktaydı.

Bunlardan başka çok sayıda orijinal eser müzede yer aldı. Atlı tulumbarlar, köklüleri ve sucuların müzede ayrı bir yeri vardı. İki katlı müzenin giriş katını, itfaiye şehitleri için ayırdık. Şehitlerin fotoğraflarını ve eşyalarını koyduk. Türk İtfaiyesi'nin gelişmesini sağlayan Seçini Paşa için ayrı bir köşe oluşturduk ve Seçini Paşa'nın özel eşyaları da burada sergiledik.

Müze açıldıktan sonra ziyaret eden Prof. Dr. Selçuk Erez, gazetede köşesinde



müzenin tanıtımını yaparken, müzenin eski halini de bildiğini ve bu duruma getirilmesinin büyük bir başarı olduğunu belirtmiş ve beni onurlandırarak, bu müzenin yüz yıl saygıyla anılmam için yeterli olduğunu yazmıştı.

Müzenin Türk turizmine de katkısı olacağına inanıyordum. Müzenin, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tanıtılmasını istedim. Gelen yetkililer, "Biz, bir kaç eski eserin olduğu bir yer olarak düşünmüştük, burası mükemmel bir müze olmuş" dediler. Ziyaretçilerin sayısı her geçen gün artmaya başladı. Milli Eğitim Müdürlüğü ile çalışma yaparak okullara müzeyi duyurduk. Bütün ilkokul ve ortaokullarda iffaiye konulu resim ve şiir yarışması yaparak müzenin tanıtılmasını sağladık. En büyük zevkim, ilkokul öğrencilerinin gruplar halinde geldiğini görmektir.

Eserlerin toplanması ve müzenin daha mükemmel hale getirilmesi ve tanıtıcı yayınlar yapılması gibi çalışmalara iffaiyeden ayrılıncaya kadar devam ettim.

Nedendir bilinmez, 1998 yılında iffaiyenin başında bulunanlar, üst katı kapatıp müzenin adını Kont Seçini müzesi olarak değiştirme gereğini duymuşlar. Seçini Paşa, yeni dönem iffaiyenin kurucusu olduğu için adının verilmesine karşı değilim, ama neden Seçini Paşa Müzesi değil de,



Kont Seçini Müzesi denildiğini anlamak zor. İffaiyenin gelişmesine büyük katkısı bulunan Kont Seçini aslen Macar'dır. 1872 yılında Sultan Abdülaziz zamanında İstanbul'a getirilmiş, İstanbul İffaiyesi'nin kurulmasını sağlamış ve daha sonra İffaiye Paşası olmuştur. Müzeye Seçini Paşa Müzesi denilmesi çok daha uygun olur ve İffaiye içinde de Paşa rütbesinin olduğu gelecek nesillere aktarılmış olurdu. Diğer taraftan, 1050 eserden sadece 10-15 eser Seçini Paşa'ya aittir. İçerisinde Seçini Paşa döneminden çok öncesine ve çok sonrasına ait eserler de bulunmaktadır.

Seçini Paşa iffaiye için önemli bir kişidir. Feriköy'deki mezarının etrafını 1990 yılında temizletip güller diktirdim ve her yıl mezarı başında tören düzenledim, yılın en başarılı iffaiyecisiye verilmek üzere Seçini Paşa ödülü koydum. Macaristan

iffaiyesi ile kardeş iffaiye anlaşması yaptım ve karşılıklı eğitim çalışmaları yapıldı.

2008 yılındaki yöneticiler konuya önem vermekte, daha öncekilerden farklı olarak, iffaiyeyi daha ileriye götürmek için iffaiye binasının yeniden yapılması ve müzeye yeni bir yer oluşturulması çalışmaları yapmaktadır. İffaiye müzesine yakışır bir yer ayrılacağına ve her gün onlarca öğrencinin müzeyi ziyaret edeceğine inanıyorum.

Unutulmamalıdır ki, geçmişini bilmeyen geleceğini planlayamaz ve geçmişine saygı göstermeyene saygı gösterilmez. Müze için ilk eserleri toplayanları şükranla anıyorum. Eser vererek, bilgi vererek ve çalışarak müzenin oluşmasına katkıda bulunan kişi ve kuruluşlara şimdi bir kez daha teşekkür ediyorum.

